

DOI 10.36074/logos-19.03.2021.v3.07

САМООРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНОГО ВІДЧУЖЕННЯ ТА СОЛІДАРНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

ORCID ID: 0000-0002-9245-7571

Будз Володимир Павлович

канд. філос. наук, доцент, докторант кафедри філософії
Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0003-2548-0488

Гоян Ігор Миколайович

д-р. філос. наук, професор, професор кафедри соціальної психології
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

УКРАЇНА

Соціальне відчуження та солідарність зумовлені суб'єктивними та об'єктивними чинниками. У більшості випадків соціальне відчуження та солідарність пояснюється на основі суб'єктивних чинників. Останні залежать від світоглядних особливостей сприйняття людиною самої себе, соціальної та природної дійсності [1, с. 90–92; 2, с. 15]. Однак, на соціальне відчуження та солідарність, як важливе соціальне очікування [3, с. 79] також впливають об'єктивні чинники, які зумовлені природними та соціальними факторами. Зокрема комплексним чинником впливу на виникнення соціального відчуження та солідарності у сучасних цивілізаційних умовах є пандемія COVID-19.

З одного боку під впливом пандемії COVID-19 простежується обмеження свободи діяльності та фізичного пересування осіб. Але з іншого боку збільшується також ступінь соціальної солідарності, оскільки подолання пандемії можливе тільки на основі солідарності, поваги до здоров'я інших людей. Пандемія COVID-19 – це загальноцивілізаційна загроза, яку можна подолати тільки на основі солідарності та відповідальності.

Негативний вплив пандемії COVID-19 простежується не тільки на фізичному здоров'ї людини, але й на психічному, яке зумовлене зростанням депресивних станів у зв'язку із обмеженням різного роду свобод: демократичних, політичних, релігійних; обмеженням підприємницької діяльності, пошуку місця роботи чи можливості подорожувати, тощо. Окрім того, пандемія COVID-19 також несе в собі загрози інших хвороб, які пов'язані із соматичними захворюваннями.

Які ж саме причини зростання соціального відчуження та солідарності в умовах пандемії COVID-19, та який характер вони мають? На наш погляд, соціальне відчуження та солідарність в умовах пандемії COVID-19 мають самоорганізаційний характер. Самоорганізованість соціального відчуження та солідарності в умовах пандемії має такі аспекти: 1) примусове соціальне відчуження та солідарність, які зумовлені юридичними факторами на державному рівні; 2) добровільне соціальне відчуження та солідарність, які зумовлені факторами біологічного та морального характеру.

На наш погляд, примусове та добровільне соціальне відчуження і солідарність мають одні і ті ж самі причини самоорганізаційного характеру, які залежать від специфіки сутності людини як живої та раціональної істоти. Оскільки людина – це жива істота, то в неї закономірним прагненням є

намагання зберегти власне життя. Тому збереження власного життя та здоров'я громадян може позиціонуватися як самоорганізаційний фактор соціального відчуження та солідарності в умовах пандемії.

Рішення про соціальну ізоляцію зумовлене раціональними факторами, тобто людина придумала на даний час найбільш ефективний та оптимальний спосіб запобігання поширенню хвороби. Але з іншого боку – якогось іншого, більш ефективного рішення щодо запобігання коронавірусній хворобі поки що не знайдено (не включаючи спроби вакцинації). На даний час, примусова та добровільна соціальна ізоляція – це єдиний і, можливо, найбільш оптимальний варіант із всіх можливих у зв'язку із тим, що людина – це жива істота.

Добровільне соціальне відчуження та солідарність має біологічні та моральні самоорганізаційні основи. Людина як жива істота намагається спонтанно зберігати власне життя та життя своїх близьких. Саме тому вона добровільно відчужується від інших, приймаючи умови самоізоляції. Звідси виникає парадоксальна ситуація, коли людина добровільно приймає рішення про соціальне відчуження на основі солідарності з іншими. Тут важливо, що ця солідарність з іншими щодо добровільного відчуження ґрунтується на моральній відповідальності не тільки за власне здоров'я, але й за здоров'я оточуючих її людей, в першу чергу близьких та рідних, друзів, знайомих. В такому аспекті моральна відповідальність виступає провідним мотивом дій людини [4, с. 59].

Як бачимо в умовах пандемії COVID-19 простежується спонтанне самоорганізаційне зростання не тільки соціального відчуження, але й солідарності людей, різних країн щодо подолання загальноцивілізаційної загрози.

Список використаних джерел:

- [1] Будз, В. П., & Гоян, І. М. (2021). Аксиологічний вплив світогляду на самоорганізацію соціального відчуження та соціальної інтеграції. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 90–92. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-05.02.2021.v4.22>
- [2] Будз, В. П. (2019). Панантропологічна парадигма суспільної самоорганізації. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*, 23, 12–18. DOI: <https://doi.org/10.30970/2078-6999-2019-23-2>
- [3] Hoian, I. M., & Budz, V. P. (2020). Anthropological and Axiological Dimensions of Social Expectations and their Influence on Society's Self-Organization. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 18, 76–86. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i18.221379>
- [4] Гоян, І. М. (2002). Цінність як детермінанта моральної активності особистості. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*, 7(1), 53–60.